

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ MEZUNLARININ ALANDAKİ BİLGİ, BECERİ VE YETERLİLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF KNOWLEDGE, SKILLS, AND COMPETENCIES OF EARLY CHILDHOOD EDUCATION ALUMNI

Dr. Arif Yılmaz, Dr. Kevser Koç, Prof. Dr. Mübeccel Gönen, Prof. Dr. Elif Üstün
Hacettepe Üniversitesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Beytepe, Ankara, 06800

Özet

Bu araştırma Okul Öncesi Öğretmenliği mezunlarının şu an alanda hangi kurumlarda ve ne görevlerde çalıştıklarını saptamak ve mezun olduklarında sahip oldukları bilgi, beceri ve yeterlilikler ile iş yaşamlarında sahip oldukları yeterlilikleri karşılaştırmak amacıyla yapılmıştır. Betimsel yöntemle gerçekleştirilen bu çalışmanın örneklemini Hacettepe Üniversitesi Okul Öncesi Eğitim Anabilim Dalı mezunu 64 öğretmen oluşturmuştur. Yapılan tanımlayıcı ve anlam çıkarıcı analizler sonucunda anabilim dalı mezunlarının çoğunluğunun anaokulu öğretmeni olarak çalıştıkları, MEB'in belirlediği öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri ve okul öncesi öğretmeni özel alan yeterliliklerine mezuniyet esansında ve çalıştıkları esnada yeterince sahip olduklarını düşündükleri ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi eğitim, okul öncesi öğretmenleri, öğretmen yeterlilikleri, özdeğerlendirme.

Abstract

The purpose of this study is to determine which fields, where and what kind of jobs early childhood education alumni are working at. Also, another aim is to compare the knowledge, skills and qualifications they have had when they started to their jobs and required competencies of workplace. In this descriptive study, the sample of the study is consisted of 64 alumni of Hacettepe University Early Childhood Education Program. After the descriptive and inferential statistics it is founded that most of the alumni are working as preschool teachers and they believe that both at the graduation and in the area they have necessary competencies of MONE's teaching profession general competencies and early childhood teacher specific field competencies .

Keywords: Early childhood education, early childhood education teachers, teacher competencies, self-evaluation.

1. GİRİŞ

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de öğretmen yetiştirme önemle vurgulanan ve özellikle 2000'li yılların başlangıcından itibaren devlet politikalarının da etkisiyle gündemde olan bir konudur. Ülkemizdeki öğretmen açığının fazla olması mesleği gençler arasında popüler hale getirirken, açılan yeni üniversitelerle beraber öğretmen yetiştirilmesi ile ilgili yapılan araştırmaların sayısında da artış gözlenmiştir. Bu sürecin doğal bir uzantısı olarak öğretmen yetiştirmede gözetilmesi gereken standartlar ve yetiştirilen öğretmenlerin nitelikleri de sıkça tartışılmaya başlanmıştır.

Öğretmenlerin geleceğin nesillerini yetiştirirken onların hem bilgi dağarcığını, hem de -özellikle küçük yaşlarda- kişiliklerini de şekillendirdiğini düşünecek olursak, öğretmen yetiştirmenin önemi tartışılmazdır (TED, 2009). Öğretmen yetiştirme programları düzenlenirken göz önünde bulundurulacak amaçlar da öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklerle ilgilidir. Yeterli donanıma sahip öğretmenler olmadan, eğitimin diğer alt bileşenleri olan öğretim programları, öğretim materyallerinin niteliği, fiziksel tesis ve donanım, teknolojik altyapı gibi faktörlerin etkinliği de tehlikeye girecektir; çünkü bütün bu faktörlerin etkili şekilde değerlendirilmesi ve öğrencilerin bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimlerini destekleyebilmesi ancak bilinçli ve donanımlı öğretmenlerin eliyle gerçekleşebilir (TED, 2009). Bu gerçeklerin ışığında, öğretmenlerin günün şartlarının gerektirdiği becerilere, bilgi birikimine ve kişilik özelliklerine sahip olmaları beklenmekte, bu doğrultuda bir çok gelişmiş ülkeyle beraber ülkemizde de gerekli standartlar belirlenmekte ve öğretmen yeterlilikleri ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır.

Eğitim alanında hizmet veren üniversiteler öğrencilerini konu alanı bilgisi, meslek bilgisi ve genel kültür olarak üç başlıkta incelenebilecek alanlarda geliştirmek ve yeterli hale getirmek amacındadırlar (Şişman, 2009). Öğretmen yeterlilikleri halihazırda görevde bulunan öğretmenlerin performanslarını ölçmek ve denetlemek amacıyla kullanıldığı gibi öğretmenlerin mesleki gelişimi ve eğitimine de rehberlik etmektedir (Şişman, 2009). Yapılan araştırmalar öğretmenlerin kendi yeterliliklerine olan inançlarının, onların öğrencileri ile olan etkileşimlerini ve mesleki başarılarını doğrudan etkilediğini ortaya koymaktadır (Ashton ve Webb, 1986 içinde Aktaş ve Walter, 2005). Dolayısıyla öğretmen yetiştirme programları öğretmenlerin yeterliliklerine olan inançlarını arttırmalıdır.

Seferoğlu (2004), öğretmen yetiştiren kurumların öğretmen adaylarına yeterli mesleki donanım sağlamadıklarını belirtmektedir. Bu durumda öğretmen yetiştiren programların kaliteyi arttırmak için kendilerini sürekli denetlemeleri ve yenilemeleri bir gerekliliktir. Bu fonksiyonu yerine getirmek amacıyla öğretmen yetiştiren kurumların öğrencilerinden ve mezunlarından, sahip oldukları ve eksik hissettikleri öğretmen niteliklerini, bu niteliklerin kazanılmasında mezun oldukları kurumun rolünü belirtmelerini istemek etkin bir denetim mekanizması sağlar.

Öğretmen eğitiminin etkinliğini belirlemek amacıyla öğretmen adaylarının meslekleri ile ilgili çeşitli konularda yeterlilikleri ile ilgili inançlarını inceleyen birçok araştırmalar yapılmıştır (Aktaş ve Walter, 2005; Gürol, 2003; Seferoğlu, 2007; Seferoğlu, 2004; Şeker, Deniz ve Görgeç, 2004). Ancak bu araştırmalardan hiç biri özel olarak okul öncesi eğitimi ve bu alanda görev yapan öğretmenlerin yeterlilikleri üzerine odaklanmamıştır. Bir diğer araştırmada Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin kendileriyle ilgili mesleki yeterlik algıları değerlendirilmiş ve öğretmenlerin kendilerini meslek bilgisi ve kendilerini geliştirme konularında çok yeterli buldukları belirlenmiştir (Karacaoğlu, 2008). Akpınar, Turan ve Tektaş (2004) uyguladıkları ölçekle öğretmen adaylarının uygulamalarını yaptıkları sınıflarda görevde olan sınıf öğretmenlerini değerlendirmelerini istemişlerdir. Sonuçlar, öğretmen adaylarının genel olarak sınıf öğretmenlerini iyi derecede yeterli bulduklarını göstermiştir.

Uluslar arası literatürde de benzer çalışmalar yapılmıştır. Örneğin Cheung ve Phillipson (2008) üstün yetenekli çocukların öğretmenlerine uyguladıkları anketle onların bu tür bir eğitim sürecinde kendilerini yeterli hissedip etmediklerini araştırmışlardır. Bir başka çalışmada Fukking ve Lont (2007) 1980 ve 2005 yılları arasında yapılan bilimsel makaleleri meta analiz yöntemiyle incelemişler ve 3 yaş ve altı düzeyindeki çocuklarla ilgilenen öğretmenlerin hizmet içi eğitimden faydalanmalarının onların kendilerini mesleki açıdan yeterli hissetmelerine anlamlı düzeyde katkıda bulunduğu sonucuna varmışlardır.

Bu yazıya konu olan çalışmayla benzer özellikler gösteren bir diğer araştırmada, Hong ve ark. (2008) Tayvan'daki eğitim fakültelerinin öğretmen adaylarına ilerideki profesyonel hayatlarının gerektirdiği donanımları kazandırmada ne düzeyde etkili olduklarını belirlemek amacıyla bir anket düzenlemiş ve öğretmenlere uygulamışlardır. Sonuçlar öğretmenlerin hizmet süreleri ve okul büyüklüğünün öğretmenlerin kendilerini yeterli hissetmelerine etki eden en önemli etkenler olduklarını göstermiştir.

Sonuç olarak, bu bağlamda öğretmen yeterliliklerinin önemi çok açıktır ve bir çok araştırmaya konu olmuştur. Okul öncesi eğitimi ise bu dönemdeki çocukların ihtiyaçları ve eğitimin onlar için önemi değerlendirildiğinde özel bir yere sahiptir. Sheridan ve ark. (2009), okul öncesi alanda çalışan öğretmenlerin gün geçtikçe daha zengin bilgi ve becerilere sahip olmaları gerektiğini hatırlatmış, ve bu çağın gereklerine uygun eğitim sağlanmasının önemini vurgulamışlardır. Ayrıca bu alanda öğretmen yetiştiren eğitim kurumlarının öğretmen adaylarının bilgi ve becerilerine katkısıyla ilgili yapılacak araştırmaların değerini belirtmişlerdir. Bu gerçeklerle paralel olarak Milli Eğitim Bakanlığı da 2008 yılında bir kurul toplamış ve ülkemizin ihtiyaçları ve eğitim bilimlerindeki son gelişmeler doğrultusunda öğretmen yeterliliklerini yeniden belirleyip güncellemiştir. Bu yeterlilikler kapsamında hazırlanan Okul Öncesi Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri de hem halihazırda çalışmakta olan

öğretmenlerin performanslarını belirlemede, hem de üniversitelerdeki okul öncesi eğitimi bölümlerinin programlarının hazırlanmasında uzmanlara rehberlik etmektedir. Mezun öğrencilerin bu yeterliliklere sahip olmaları beklenmektedir. Fakat bu konuda yurt içinde okul öncesi öğretmenlerinin kendilerini mesleki açıdan ne denli yeterli buldukları ve aldıkları eğitimin yeterliliklerine katkısı veya yetersizliklerindeki rolü henüz incelenmemiştir. Bu nedenle öngörülen çalışmanın alanda bir ihtiyacı gidereceği düşünülmektedir. Araştırma kapsamında incelenecek öğretmen yeterlilikleri belirlenirken Milli Eğitim Bakanlığı (2008a; 2008b) tarafından hazırlanan Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri ve Okul Öncesi Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri temel alınmış ve ölçme aracı, burada belirtilen öğretmen yeterlilikleri çerçevesinde oluşturulmuştur.

1.1. Problem Durumu

Bu çalışmanın amacı Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Anabilim dalı mezunlarının hangi kurumlarda ve hangi görevlerde çalıştıklarını tespit etmek ve mezun olduklarında sahip oldukları bilgi, beceri ve yeterlilikle ilgili çalışırken kendilerini ne derecede yeterli gördüklerini karşılaştırmaktır.

Bu amaçla çalışmanın problemleri aşağıda sıralanmıştır:

- 1- Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı mezunları Milli Eğitim Bakanlığının genel ve özel alan yeterliliklerine mezuniyet esnasında ne ölçüde sahip olduklarını düşünüyorlar?
- 2- Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı mezunları Milli Eğitim Bakanlığının genel ve özel alan yeterliliklerine çalışma hayatında ne ölçüde sahip olduklarını düşünüyorlar?
- 3- Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı mezunlarının mezuniyet esnasındaki ve iş yaşamındaki yeterlilikleri hakkındaki düşünceleri arasında fark var mıdır?
- 4- Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı mezunlarının düşünceleri çalışma tecrübelerine göre farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

Bu araştırma niceliksel bir çalışma olup tarama yöntemi ile mezunların sahip oldukları bilgi, beceri ve yeterlilikler ve kendilerini ne derece yeterli gördükleri betimlenmeye çalışılmıştır. Tarama araştırmalarının amacı araştırma konusu ile ilgili var olan durumun bir resmini ortaya koyarak bunu tanımlamaya çalışmaktır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel 2010).

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Hacettepe Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Anabilim dalından 2002 yılından başlayarak mezun olan ve halen öğretmen olarak veya farklı görevlerde çalışan mezunlar oluşturmuştur. Yapılan araştırma sonucunda anabilim dalından günümüze kadar yaklaşık 500 mezun verilmiş olup bu mezunlardan 180'ninin iletişim adresleri tespit edilmiştir. Evrendeki bütün mezunlara ulaşamadığından seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme metodu kullanılmıştır. 180 mezuna İnternet ortamında oluşturulan ölçme aracının adresi e-posta aracılığıyla gönderilmiş ve verdikleri cevaplar geçerli olan 64 mezun araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Mezunların yıllara göre dağılımı Tablo 1'de verilmiştir. Çalışmaya katılanların çoğunluğunu 2004, 2005 ve 2009 mezunlarının oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 1 Mezuniyet Yıllara Göre Dağılımı

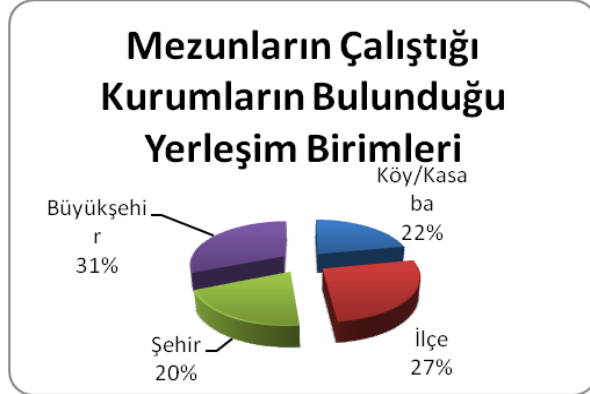
Mezuniyet Yılı	Sıklık	Yüzde
2002	5	7.8
2003	3	4.7
2004	10	15.6
2005	9	14.1
2006	4	6.3
2007	5	7.8
2008	6	9.4

2009

22

34.4

Tanımlayıcı istatistik kapsamında sorulara verilen yanıtlar çerçevesinde mezunlara yönelik önemli bazı demografik bilgiler aşağıdaki tablolarda verilmektedir. Bu bilgilerden ilkinin Grafik 1 ve Grafik 2’de sunulan Hacettepe Okul Öncesi Eğitimi ABD mezunlarının görev yaptığı kurum türleri ve bu kurumların yer aldığı yerleşim birimleri oluşturmaktadır.

Şekil 1: Mezunların görev yaptığı kurumlar yerleri

Şekil: Mezunların çalıştığı kurumların

Şekil 1’de görüleceği gibi mezunların büyük bir çoğunluğu (%42) İlköğretim okullarının anasınıflarında çalışmaktadırlar. İkinci olarak MEB’e bağlı bağımsız anaokulları gelmektedir. Mezunlar ayrıca özel kreşlerde, üniversitelerde ve üniversite uygulama anaokullarında görev almışlardır. Şekil 2’de ise mezunların görev yaptığı kurumların bulunduğu yerleşim birimleri verilmektedir. Burada dağılımın hemen hemen eşit olduğu görülmekte ve büyükşehirler başta olmak üzere mezunların Anadolu’nun çeşitli il, ilçe ve köylerinde görevlerine devam ettikleri görülmektedir.

Sorulardan alınan yanıtlara göre Hacettepe Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi ABD’nı bitiren öğretmen adayları çok kısa bir süre içinde iş bulmaktadırlar. Ankete katılanların %77’si ilk üç ay içinde iş bulduklarını belirtmişlerdir.

Veri Toplama Aracı

Araştırma konusu için gerekli verileri toplamak amacıyla iki bölümden oluşan toplamda 86 maddeden oluşan bir ölçek araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. İlk kısımda mezunlara yönelik bazı demografik özelliklerini belirlemek amacıyla (yaş, mezuniyet yılı, görevi, çalıştığı kurum tipi, ne kadar süredir çalıştığı vb.) sorular oluşturulmuş ve ikinci kısımda mezunların ve öğretmenlerin sahip olması gereken bilgi beceri ve yeterlilikleri tespit etmek amacıyla maddeler 5 dereceli likert-tipinde (*hiç* seçeneğinden başlayıp *çok fazla* seçeneğine kadar giden) bir dereceleme ölçeği kullanılarak oluşturulmuştur. Bilgi, beceri ve yeterliliklerle ilgili maddeler Milli Eğitim Bakanlığı’nın yayınladığı Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri (Milli Eğitim Bakanlığı, 2008) ve Okul Öncesi Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri (Milli Eğitim Bakanlığı, 2008a) kitapçıklarında yer alan yeterlilik alanı konularından oluşturulmuştur.

Genel yeterlilikler 6 ana başlıktan oluşmakta ve bu alanlar:

- a) kişisel ve mesleki değerler 8 alt maddeden oluşmakta,
- b) öğrenciyi tanıma 4 alt maddeden oluşmakta,
- c) öğretme ve öğrenme süreci 7 alt maddeden oluşmakta,
- d) öğrenmeyi gelişimi izleme ve değerlendirme 4 alt maddeden oluşmakta,
- e) okul, aile ve toplum ilişkileri 5 alt maddeden oluşmakta ve
- f) program ve içerik bilgisi 3 alt maddeden oluşmaktadır.

Özel alan yeterlilikleri ise 7 ana başlıktan oluşmuş olup bu alanlar:

- a) gelişim alanları (4 ana başlık),
- b) ailelerle iletişim, aile katılımı ve aile eğitimi (2 başlık maddesi),
- c) değerlendirme (2 başlık maddesi),
- d) İletişim (4 başlık maddesi),
- e) yaratıcılık ve estetik (3 başlık maddesi),
- f) okul ve toplumla işbirliği yapma (3 başlık maddesi) ve
- g) mesleki gelişimi sağlama (1 başlık maddesi) şeklinde oluşmuştur.

Ölçme aracı ile ilgili yapılan faktör analizi sonuçlarına göre araç hem tek faktörlü bir yapı hem de genel alan yeterliliklerinden “kişisel ve mesleki değerler”, “öğrenciyi tanıma”, “öğretme ve öğrenme süreci”, “öğrenmeyi gelişimi izleme ve değerlendirme”, okul aile ve toplum ilişkileri”, “program ve içerik bilgisi” alt alanlarıyla özel alan yeterliliklerinden “gelişim alanları”, “iletişim”, “yaratıcılık ve estetik”, ve okul ve toplumla işbirliği yapma”

alt alanlarını ayrı ayrı ölçebilmektedir. Ölçme aracının genel alan alt boyutlarının Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı sırayla .90, .92, .92, .93, .93, .81 ve özel alan alt alanlarının iç tutarlılık katsayısı sırayla .95, .83, .87, .84 olarak bulunmuştur. Özel alan yeterliliklerinden b) ailelerle iletişim, c) değerlendirme, ve g) mesleki gelişimi sağlama alanları az sayıda amaddeden oluştuğu için iç güvenilirlik hesaplamasına dahil edilmemiştir. Elde edilen verilere göre ölçeğin güvenilirlik değerlerinin yüksek olduğu görülmüştür.

Verilerin Çözümlemesi

Veri toplama işlemi için İnternet ortamında oluşturulan ölçeğin adresi e-posta vasıtası ile mezunlara gönderilmiş ve verilen adrese girerek 1 aylık bir süre içerisinde anketi tamamlamaları istenmiştir. Bunun yanında erişilebilen mezunlara anket yoluyla ulaşılmaya çalışılmıştır. Toplamda verilen süre içerisinde 64 kişiden gelen cevaplar (cevap verme oranı %36) değerlendirmeye alınmıştır.

Bu çalışmada 4 araştırma sorusuna yanıt verilmiştir. İlk iki soruda betimsel istatistik araçlarından olan ortalama ve standart sapma değerleri ile bulgular yorumlanmıştır. 3. ve 4. sorularda ise anlam çıkarıcı istatistik araçlarından olan t-testi kullanılmıştır. 3. soruda eşleştirilmiş örneklem için t-testi ve 4. soruda bağımsız örneklem için t-testi kullanılmış olup alpha anlamlılık düzeyi 0.05 olarak belirlenmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Okul öncesi eğitimi mezunlarının mezuniyet esnasında ve alanda çalışırken öğretmenlik mesleği için kendilerini ne kadar yeterli hissettiklerini araştırmak üzere yapılan bu çalışma 4 soruya yanıt aranmıştır. Birinci soruda katılımcılar mezuniyet esnasında MEB genel ve özel alan yeterliliklerine ne ölçüde sahip oldukları sorulmuştur. Yapılan analizler sonucunda çıkan sonuçlar Tablo 2 de belirtilmiştir.

Tablo 2: Mezuniyet esnasında genel ve özel alan yeterliliklerine sahip olma durumu

Alan	Yeterlilik Alanları	Tecrübeli				Tecrübesiz	
		N	X* ^{Max} (SD)	N	X* ^{Max} (SD)	N	X* ^{Max} (SD)
Genel	Kişisel ve Mesleki Değerler	64	4.31(.675)	34	4.23(.791)	30	4.40(.512)
	Öğrenciyi Tanıma	64	4.47(.648)	34	4.39(.773)	30	4.56(.463)
	Öğretme ve Öğrenme Süreci	64	4.31(.696)	34	4.20(.851)	30	4.42(.448)
	Öğrenmeyi ve Gelişimi İzleme ve Değerlendirme	64	3.94(.959)	34	3.77(1.147)	30	4.13(.658)
	Okul, Aile ve Toplum İlişkileri	64	4.08(.894)	34	3.97(1.092)	30	4.20(.590)
	Program ve İçerik Bilgisi	64	3.84(.904)	34	3.78(1.037)	30	3.91(.737)
Özel	Gelişim Alanları	64	4.39(.660)	34	4.29(.810)	30	4.50(.417)
	İletişim	64	4.28(.704)	34	4.22(.851)	30	4.35(.493)
	Yaratıcılık ve Estetik	64	4.35(.685)	34	4.33(.808)	30	4.38(.525)
	Okul ve Toplumla İşbirliği Yapma	64	3.93(.988)	34	3.93(1.078)	30	3.93(.894)

Genel ve özel alan yeterliliklerinin ortalamalarına bakıldığında özel alan yeterliliklerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Genel alanlarda mezuniyet sırasında öğretmen adayları kendilerini öğrenmeyi ve gelişimi izleme ve değerlendirme ve program içerik bilgisi alanlarında diğer alanlara göre daha yetersiz olarak görmektedirler. Özel alanlar da ise okul ve toplumla işbirliği alanında kendilerini daha yetersiz olarak hissetmişlerdir.

İkinci soruda katılımcılara çalışırken genel ve özel alan yeterliliklerine ne derecede sahip oldukları sorulmuş ve verilen cevaplar doğrultusunda ortaya çıkan sonuçlar Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3: Çalışırken genel ve özel alan yeterliliklerine sahip olma durumu

Alan	Yeterlilik Alanları	Tecrübeli	Tecrübesiz
------	---------------------	-----------	------------

		N	X* ^{Max} (SD)	N	X* ^{Max} (SD)	N	X* ^{Max} (SD)
Genel	Kişisel ve Mesleki Değerler	64	4.39(.687)	34	4.40(.763)	30	4.39(.603)
	Öğrenciyi Tanıma	64	4.58(.647)	34	4.50(.762)	30	4.66(.483)
	Öğretme ve Öğrenme Süreci	64	4.43(.646)	34	4.38(.769)	30	4.50(.762)
	Öğrenmeyi ve Gelişimi İzleme ve Değerlendirme	64	4.30(.705)	34	4.30(.738)	30	4.30(.678)
	Okul, Ail eve Toplum İlişkileri	64	4.31(.774)	34	4.30(.901)	30	4.34(.615)
	Program ve İçerik Bilgisi	64	4.08(.892)	34	4.01(.981)	30	4.15(.791)
Özel	Gelişim Alanları	64	4.50(.704)	34	4.43(.855)	30	4.59(.480)
	İletişim	64	4.38(.679)	34	4.38(.769)	30	4.38(.575)
	Yaratıcılık ve Estetik	64	4.38(.770)	34	4.42(.821)	30	4.34(.719)
	Okul ve Toplumla İşbirliği Yapma	64	4.21(.786)	34	4.13(.872)	30	4.31(.677)

Tablo 3’de görüleceği üzere öğretmenler çalıştıkları esnada genel ve özel alan yeterliliklerine yeterince sahip olduklarını düşünmektedirler. Burada genel ve özel alan yeterlilikleri arasında büyük bir fark görünmemektedir.

Mezuniyet esnasında ve iş yaşamları sırasında öğretmenlerin sahip oldukları yeterlilikler arasında fark var mıdır sorusuna için yapılan istatistiksel analiz sonrasında bulunan değerler Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4: Mezuniyet esnasında ve iş yaşamı sırasında sahip olunan yeterlilikler

Alan	Yeterlilik Alanları	t	p*
Genel	Kişisel ve Mesleki Değerler	-.900	.372
	Öğrenciyi Tanıma	-1.053	.297
	Öğretme ve Öğrenme Süreci	-1.204	.233
	Öğrenmeyi ve Gelişimi İzleme ve Değerlendirme	-2.895	.005
	Okul, Ail eve Toplum İlişkileri	-1.766	.082
	Program ve İçerik Bilgisi	-1.789	.078
Özel	Gelişim Alanları	-1.025	.309
	İletişim	-1.013	.315
	Yaratıcılık ve Estetik	-.238	.813
	Okul ve Toplumla İşbirliği Yapma	-2.466	.016

p* = <0.05

Mezuniyet ve iş esnasında sahip olunan yeterlilikler arasında bir fark olup olmadığı eşleştirilmiş örneklem için uygulanan t testi uygulanarak .05 anlamlılık düzeyinde genel (öğrenmeyi ve gelişimi izleme ve değerlendirme t= -2.895 ve p<.05 (.005) ve özel (okul ve toplumla işbirliği yapma t= -2.466 ve p<.05 (.016) yeterlilik alanlarından birer yeterlilik alanında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuca bağlı olarak bu iki alanda mezuniyet esnasında sahip olunan yeterlilikler çalışma esnasında sahip olunan yeterliliklere göre daha düşük bir düzeye sahiptir.

Araştırmanın dördüncü sorusunda sahip olunan yeterlilikler tecrübeye göre bir farklılık göstermekte midir şeklinde sorulduğunda yapılan analizler sonucunda elde edilen değerler tablo 5’de verilmiştir. Tablo 2 ve Tablo 3’de verilen ortalamalara ve tablo 5’de elde edilen değerlere bakıldığında anlamlı bir farkın olmadığı ortaya çıkmıştır. Buradan hareketle anabilim dalından mezun olan ve alanda 3 yıldan az veya 3 yıldan fazla çalışan öğretmenlerin genel ve özel alan yeterlilikleri düzeyleri arasında bir fark bulunmamaktadır

Tablo 5: Tecrübeye göre sahip olunan yeterlilikler arası fark

Alan	Yeterlilik Alanları	T	p*
Zun iye	Kişisel ve Mesleki Değerler	1.000	.321
	Öğrenciyi Tanıma	1.077	.286

	Öğretme ve Öğrenme Süreci	1.330	.189
	Öğrenmeyi ve Gelişimi İzleme ve Değerlendirme	1.534	.131
	Okul, Aile ve Toplum İlişkileri	1.092	.280
	Program ve İçerik Bilgisi	.557	.580
	Gelişim Alanları	1.351	.183
	İletişim	.711	.480
	Yaratıcılık ve Estetik	.321	.749
	Okul ve Toplumla İşbirliği Yapma	.008	.994
	Kişisel ve Mesleki Değerler	-.028	.978
	Öğrenciyi Tanıma	.983	.330
Çalışma Hayatı	Öğretme ve Öğrenme Süreci	.724	.472
	Öğrenmeyi ve Gelişimi İzleme ve Değerlendirme	-.003	.998
	Okul, Aile ve Toplum İlişkileri	.205	.839
	Program ve İçerik Bilgisi	.605	.548
	Gelişim Alanları	.923	.360
	İletişim	.006	.995
	Yaratıcılık ve Estetik	-.397	.693
	Okul ve Toplumla İşbirliği Yapma	.881	.382

p* = <0.05

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu araştırmada Okul Öncesi Eğitimi Anabilim dalı öğrencilerinin mezuniyet esnasında sahip oldukları yeterlilik düzeyleri ile çalışma hayatı sırasında sahip oldukları yeterlilik düzeyleri MEB genel ve özel alan yeterlilikleri kapsamında tespit edilmeye çalışılmış ve bu iki düzey arasında bir farkın olup olmadığı varsa hangi alanda olduğu ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Katılımcıların MEB genel öğretmenlik ve özel alan yeterliliklerine mezuniyet esnasında sahip olma düzeyi oldukça yüksektir. Sonuçlar Karacaoğlu'nun (2008) sonuçlarını destekler niteliktedir. Bu çalışmada çeşitli branşlardan öğretmenlerin yeterlilik duyguları araştırılmış ve özellikle mesleki alan yeterliliği ve kendini geliştirme konusunda büyük çoğunluğun kendilerini çok iyi düzeyde yeterli hissettikleri bulunmuştur. Bizim araştırmamızın sonuca göre Hacettepe Üniversitesi okul öncesi eğitimi anabilim dalı öğrencileri MEB öğretmen yeterliliklerine sahip olarak mezun olmaktadır. Tüm alanlar dikkate alındığında mezuniyet esnasında öğretmenlerin en yüksek düzeyde kendini yeterli hissettikleri alan öğrenciyi tanıma alanıdır. En düşük düzeyde kendilerini yeterli hissettikleri alan ise program ve içerik bilgisi alanıdır.
2. MEB genel öğretmenlik ve özel alan yeterliliklerine çalışma hayatı esnasında sahip olma düzeyi mezuniyette sahip olunan yeterliliklere göre daha yüksek bir seviyededir. Alanda çalışan öğretmenlerin kendileri en yeterli hissettikleri alan mezuniyette olduğu gibi öğrenciyi tanıma ve en düşük yeterlilikte hissettikleri alan da yine mezuniyette olduğu gibi program ve içerik bilgisidir. Bu durum, eğitim programlarında uygulama derslerinin az olmasının bir sonucu olabilir. Öğrenciler haftada bir günlük bir uygulama ile programı tam olarak kavrayamamaktadırlar. Ancak kazanılan tecrübe onların bu açığını kapatmada etken olmaktadır. Hong ve ark. (2008) da benzer şekilde yıllar içinde edinilen tecrübenin kendini yeterli hissetme durumuna olumlu katkıları bulunduğunu bulmuşlardır.
3. Çalışmaya katılan öğretmenler mezuniyet esnasında öğrenme ve gelişimi izleme ve değerlendirme ile aile ve toplumla işbirliği yapmada alandakine göre daha yetersiz olduklarını belirtmişlerdir. Buradan hareketle okul öncesi eğitimi bölümlerinin değerlendirme ve aile ve toplumla işbirliği yapma konularında öğrencilerin kendilerini daha yeterli hissetmelerini sağlayacak eğitim ve öğretim ortamları oluşturmaları ve bu konuya daha fazla önem göstermeleri gerektiği ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların bu konudaki yetersizlikleri sınırlı uygulama saatlerinde aile ile karşılaşma, aileyi bilgilendirme ve aile eğitim programı uygulama şanslarının da çok düşük olması ile açıklanabilir. Ayrıca öğrencilerimizin önemli bir bölümü uygulama programlarını Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı anaokullarında gerçekleştirmekte ve bu okullarda aile katılımına yeterince yer verilmemektedir. Dolayısıyla öğrencilerimiz bu konuda kendilerini yetiştirmek için yeterli fırsatlara sahip olamayabilir ve bu da konuyla ilgili yetersiz hissetmelerinin nedeni olabilir.

4. Öğretmenlerin tecrübeli (3 yıl ve üzeri tecrübe) yada tecrübesiz (0-3 yıl arası tecrübe) olmalarının yeterlilik düzeylerini etkilemediği ancak tecrübeli öğretmenlerin mezuniyet sırasında sahip olduklarını belirttikleri yeterlik düzeylerinin tecrübesizlere göre daha düşük olduğu bunun sebebinin de aradan geçen uzun zamanın ve iş yerinde yaşanan tecrübelerin bunda etkili olabileceği sonucuna varılmıştır. Bu bulgu, tecrübenin yeterlilik düzeyine olumlu etkisi olduğunu vurgulayan Hong ve ark.'nın (2008) bulgularıyla çelişmektedir.

5. KAYNAKLAR

- Akpınar, B., Turan, M. & Tektaş, H. (Temmuz 2004). Öğretmen adaylarının gözüyle sınıf öğretmenlerinin yeterlilikleri. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayında sunulan bildiri*, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Aktaş, I. & Walter, J. (2005). Öğretmen adaylarının mesleki yeterlilik duygusu. *SPORMETRE: Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(4), 127-131.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ö. ve Demirel, F. (2010) Bilimsel araştırma yöntemleri, (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Cheung, H. Y. & Phillipson, S. N. (2008). Teachers of gifted children in Hong Kong: Competencies and characteristics. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 17(2), 143-156.
- Fukkink, R. G. & Lont, A. (2007). Does training matter? A meta-analysis and review of caregiver training studies. *Early Childhood Research Quarterly* 22, 294–311.
- Gürol, A. (2003). Okul öncesi öğretmenleriyle okul öncesi öğretmen adaylarının eğitimde dramaya ilişkin kendilerini yeterli bulma düzeylerinin belirlenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 147-165.
- Honga, J., Hornga, J., Lina, C., & ChanLin, L. (2008). Competency disparity between pre-service teacher education and in-service teaching requirements in Taiwan. *International Journal of Educational Development*, 28, 4–20.
- Karacaoğlu, Ö. C. (2008). Öğretmen yeterlilik algıları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 70-97.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2008). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri*. [Çevrim-İçi: http://otmg.meb.gov.tr/belgeler/ogretmen_yeterlikleri_kitabi/%C3%96%C4%9Fretmen_Yeterlikleri_Kitab%C4%B1_genel_yeterlikler_par%C3%A7a_2.pdf (Erişim tarihi: 10 Nisan 2010).
- Milli Eğitim Bakanlığı (2008a). *Okul öncesi öğretmeni özel alan yeterlilikleri*. [Çevrim-İçi: http://otmg.meb.gov.tr/belgeler/ogretmen_yeterlikleri_kitabi/%C3%96%C4%9Fretmen_Yeterlikleri_Kitab%C4%B1_okul_%C3%B6ncesi_%C3%B6%C4%9Fretmeni_%C3%B6zel_alan_yeterlikleri_ilk%C3%B6%C4%9Fretim_par%C3%A7a_8.pdf (Erişim tarihi: 15 Nisan 2010).
- Seferoğlu, S. S. (2007). Professional teaching standards: The case of Turkish teacher candidates, *World Applied Sciences Journal*, 2(4), 412-419.

Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen adaylarının öğretmen yeterlilikleri açısından kendilerini değerlendirmeleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 131-140.

Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58, 40-45.

Şeker, H., Deniz, S., & Görgeç, İ. (2004). Öğretmen yeterlilikleri ölçeği. *Milli Eğitim Dergisi*, 164, 105-118.

Şişman, M. (2009). Öğretmen yeterlilikleri: Modern bir söylem ve retorik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (3), 63-82.

Türk Eğitim Derneđi [TED] (2009). *Öğretmen Yeterlilikleri: Özet Rapor*. TED: Ankara.